

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Історичний факультет
Кафедра етнології та краєзнавства

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Українська міфологія

для здобувачів освіти

галузь знань **0203 Гуманітарні науки**
спеціальність **032 Історія та археологія**
освітній рівень **другий (магістерський)**
освітня програма **Етнологія**
вид дисципліни **обов'язкова**

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2021 /2022
Семестр	2
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладач: Громова Наталія Олександрівна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри етнології та краєзнавства

Пролонговано: на 2022/2022 з.р. (підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ з.р. () « » 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2021

Розробник: Громова Наталія Олександрівна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри етнології та краєзнавства

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри етнології та краєзнавства

(підпис) _____ (Капелюшний В.П.)

Протокол № 13 від 30 червня 2021 р.

Схвалено науково - методичною комісією історичного факультету

Протокол від № 7 від 26 серпня 2021 року.

Голова науково-методичної комісії
(підпис) _____ (Терес Н.В.)

ВСТУП

1. Мета дисципліни – формування знань у студентів про міф та міфологію, відображення архаїчних світоглядних уявлень українців в усній народній творчості.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. *Знати* календарну та родинну обрядовість українців.
2. *Вміти* проводити опитування інформаторів у ході польових етнографічних експедицій.
3. *Володіти елементарними навичками* джерельної критики, історичного аналізу, встановлення причинно-наслідкових зв'язків.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Вивчення курсу «Українська міфологія» в навчальному процесі передбачає ознайомлення студентів зі змістом понять міф та міфологія. Детально розглядається трактування міфу та міфології представниками міфологічної та еволюціоністської шкіл в етнології та фольклористиці, історіографія міфології ХХ – початку ХХІ ст. Окрема увага приділена вивченню жанрів українського фольклору як головного джерела міфологічних уявлень – казок, легенд, переказів, загадок, замовлянь, прислів'їв і приказок, пісень тощо.

4. Завдання (навчальні цілі): формування вмінь студентів у ході польових опитувань, роботи в архівах та з опублікованими першоджерелами знаходити і систематизувати інформацію про українську міфологію, записувати та розпізнавати за жанрами український фольклор.

Дисципліна «Українська міфологія» має значний світоглядний аспект, що передбачає вироблення у професійних істориків та етнологів навичок самостійних оцінок і власних суджень щодо фольклористичних та етнологічних проблем.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати концепції наукових шкіл в етнології та фольклористиці щодо понять «міф» та «міфологія».	лекція, самостійна робота	контрольна робота 1 (тест)	3%
1.2	Знати основи давньогрецької та давньоримської міфології.	лекція, самостійна робота	контрольна робота 2 (тест)	3%
1.3	Знати відображення міфологічних уявлень українців у фольклорі.	лекція, самостійна робота	контрольна робота 1 (тест)	4,5%
1.4	Знати основні жанри українського фольклору	лекція, самостійна робота	контрольна робота 2 (тест)	4,5%
2.1	Вміти розпізнавати космогонічні, антропогонічні, астральні, солярні, тотемні, героїчні, есхатологічні та інші міфи.	семінар	усне опитування	10%
2.2	Вміти записувати від інформаторів та розпізнавати за жанрами прозовий, драматичний і поетичний український фольклор.	семінар	усне опитування	10%
2.3	Вміти розуміти сутність і характер міфологічної інформації у жанрах української усної народної творчості.	семінар	усне опитування	15%
2.4	Вміти провести порівняльний аналіз жанрів українського фольклору	самостійна робота	реферат	15%
2.5	Вміти застосовувати набуті знання для вивчення міфологічних та світоглядних уявлень інших етносів.	самостійна робота	реферат	15%
2.6	Вміти аналізувати та систематизувати інформацію про українську міфологію.	лекція, самостійна робота	залік	10%
2.7	Вміти записувати від інформаторів та розпізнавати за жанрами український фольклор.	лекція, самостійна робота	залік	10%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін, які не входять до блоків спеціалізації)

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	1.2	1.3	1.4	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7
Програмні результати навчання (назва)											
1. Аналізувати теоретичні та методологічні проблеми сучасної історичної науки, критично оцінювати стан проблеми та результати останніх досліджень.	+	+					+				
3. Розробляти й реалізовувати історичні та міждисциплінарні проєкти з урахуванням сучасних методологічних підходів.			+					+	+		
15. Вміти адаптувати результати наукових досліджень під час організації науково-дослідної роботи етнологів по збиранню та опрацюванню етнографічного матеріалу.						+				+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Контрольна робота з тем ТБ1 (тест): РН 1.1, 1.5. — 12 балів/ 6 балів*.
2. Контрольна робота з тем ТБ2 (тест): РН 1.4., 2.1.— 12 балів/ 6 балів.
3. Реферат : РН 1.2. - 10 балів/ 4 бали.
4. Есе: РН 1.3. - 10 балів/ 4 бали.
5. Оцінювання роботи під час семінарських занять (ТБ 1): РН 1.1., 1.5. - 12 балів/ 7 балів.
6. Оцінювання роботи під час семінарських занять (ТБ 2): РН 1.4., 2.1. - 24 балів/ 21 бал.

* максимальний бал/ пороговий бал для отримання позитивної оцінки з відповідної форми контролю.

- підсумкове оцінювання: залік.

7.2 Організація оцінювання:

Контроль знань студента здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Загальну кількість балів студента формують семестрові бали, отримані з усіх тем двох змістових модулів (бали, отримані за модульні контрольні роботи (у формі тестування); бали, отримані за виконання індивідуальних завдань; бали, отримані за роботу на семінарських заняттях, а також бали, які отримані за підсумкову контрольну роботу.

(Зразки тестових завдань для модульних контрольних робіт, перелік індивідуальних завдань, питання та завдання підсумкової контрольної роботи див. Навчально-методичний комплекс з даної дисципліни).

Зміст курсу поділений на 2 змістових модулі. Кожний змістовий модуль включає в себе лекції, семінари, самостійну роботу студентів, які завершуються рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу відповідної частини курсу. У змістовий модуль 1 (ЗМ1) входять теми 1 - 5, у змістовий модуль 2 (ЗМ2) – теми 6 –16.

Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100-бальною шкалою.

Тематичний блок 1 <i>Історія вивчення світової і української міфології</i>			Тематичний блок 2 <i>Відображення української міфології у фольклорі</i>			Залік
34 залікові бали (максимум)			46 залікових балів (максимум)			20 балів (максимум)
Самостійна робота (реферат)	Семінари	Контрольна робота з тем 1-5	Самостійна робота (есе)	Семінари	Контрольна робота з тем 6-16	
10 (максимум)	12 (максимум)	12 (максимум)	10 (максимум)	24 (максимум)	12 максимум	

Предметом самостійної роботи студентів є опрацювання ними як окремих тем, так і деяких розділів тем програми курсу. Перевірка рівня засвоєння матеріалу самостійно опрацьованих тем чи окремих розділів здійснюється під час семінарських занять, оцінювання індивідуальних завдань (реферат, есе), і контрольних робіт.

Упродовж семестру оцінюється робота студента *під час кожного семінару* (доповідь, доповнення, участь у дискусії). Під час семінару студент має можливість досягти від 1 до 4 балів. Критеріями оцінювання відповіді студента під час семінару є:

- повнота розкриття питання 1 бал;

- логіка викладення 1 бал;
- використання основної і додаткової літератури 1 бал;
- аналітичні міркування, вміння робити висновки 1 бал.

Виконані індивідуальні завдання (реферат та есе) студент подає викладачеві не пізніше ніж за два тижні до проведення контрольної роботи з відповідного Тематичного блоку, зокрема, **Індивідуальне завдання 1** (орієнтовно до 1 квітня) і **Індивідуальне завдання 2** (орієнтовно до 1 червня).

Критерії оцінки **Індивідуального завдання 1 (реферат):**

- глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція 10 балів;
- тема розкрита неповно 7-9 балів;
- реферат суто компілятивного рівня 3-6 балів;
- розкритий лише окремий аспект 1-2 бали.

Теми рефератів викладач пропонує студентам на першому семінарському занятті (орієнтовно перша декада лютого).

Критерії оцінки **Індивідуального завдання 2 (есе):**

- глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція 10 балів;
- обґрунтоване розкриття проблеми 7-9 балів;
- тема розкрита неповністю, обмежена джерельна база та обґрунтування 5-6 балів;
- робота переважно компілятивного рівня 3-4 бали;
- розкритий лише один окремий аспект теми 1-2 бал.

Тематику есе викладач пропонує студентам на першому семінарському занятті модулю (орієнтовно перша декада квітня).

Після завершення відповідно Тематичного блоку 1 і Тематичного блоку 2 проводяться **контрольні роботи**, зокрема, **Контрольна робота ТБ1** (остання декада березня) і **Контрольна робота ТБ2** (остання декада травня).

Участь студентів в контрольних заходах обов'язкова. Контрольна робота проводиться у письмовій тестовій формі. Тест містить 24 тестові завдання, правильна відповідь на кожне з яких оцінюється в 0,5 бала. Максимальна кількість балів, яку студент може набрати за контрольну роботу – 10 балів. Студент, який не виконав вимоги по самостійній роботі, не допускається до складання контрольної роботи, і даний модуль йому не зараховується.

Умовою допуску до заліку, який відбувається в усній формі шляхом опитування, є отримання студентом під час семестрового оцінювання не менше ніж 40 балів (*критично-розрахунковий мінімум*). При цьому обов'язковим є успішне складання контрольних робіт та виконання індивідуальних робіт, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни. **Рекомендований мінімум** для допуску до підсумкової контрольної роботи (заліку) – **48 балів**.

При простому розрахунку отримаємо:

	Семестрова кількість балів	Залік	Підсумкова оцінка
<i>Мінімум</i>	48	12	60
Максимум	80	20	100

У випадку відсутності студента з поважних причин відпрацювання та перездачі модульних контрольних робіт здійснюються у відповідності до «Положення про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу» від 1 жовтня 2010 року.

Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру і не передбачає додаткових заходів оцінювання для успішних студентів. Студент, який набрав

суму балів **не менше** встановленого мінімуму залікових балів (60) має право, за погодженням з викладачем, не виконувати підсумкову контрольну роботу. У випадку, коли студент має бажання збільшити кількість балів (але не більше ніж до 100) він складає залік.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій і семінарських занять.

№ п/п	Назва теми	Кількість годин		
		лекції	семінари	самостійна робота
Тематичний блок 1. Історія вивчення світової і української міфології				
1	Вступ. Тема 1. Міф, міфологія, міфологізм, міфокритика, міфопоетика: інтерпретація і розмежування понять.	2	1	-
2	Тема 2. Давньогрецька та давньоримська міфологія. Німецька естетика класицизму і романтизму в осмисленні феномена міфу	1	2	-
3	Тема 3. Ідеї міфологічної школи в етнології та фольклористиці. Трактатування міфу вченими-еволюціоністами.	1	1	-
4	Тема 4. Українська та західноєвропейська історіографія міфології ХХ - поч. ХХІ ст.	1	1	-
5	Тема 5. Міфологічні фантазування новочасних українських кабінетних «неоміфологів»	1	1	-
	<i>Реферат з тем ЗМ1</i>	-	-	40
	<i>Контрольна робота з тем ЗМ1</i>	-	1	-
Тематичний блок 2. Відображення української міфології у фольклорі.				
6	Тема 6. Поняття та основні ознаки фольклору. Жанри фольклору.	2	1	-
7	Тема 7. Історіографія української фольклористики	1	1	-
8	Тема 8. Казкова проза.	2	1	-
9	Тема 9. Неказкова проза.	1	1	-
10	Тема 10. Паремії.	1	1	-
11	Тема 11. Оказіонально-обрядовий фольклор.	1	2	-
12	Тема 12. Календарно-обрядовий фольклор.	1	2	-
13	Тема 13. Родинно-обрядовий фольклор.	1	1	-
14	Тема 14. Родинно-побутова та соціально-побутова лірика.	1	1	-
15	Тема 15. Епічний фольклор	2	1	-
16	Тема 16. Дитячий фольклор.	1	-	-
	<i>Реферат з тем ЗМ2</i>	-	-	40
	<i>Контрольна робота з тем ЗМ2</i>	-	1	-
	ВСЬОГО	20	20	80

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

Лекцій – 20 год.

Семінари – 20 год.

Самостійна робота – 80 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основні:

1. Галайчук В. Українська міфологія. – К., 2016.
2. Гнатюк В. Нарис української міфології. – Львів, 2000.
3. Давидюк В.Ф. Первісна міфологія українського фольклору. – Луцьк, 2005.
4. Дарморізі О. Міфологія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. – Львів, 2010.
5. Дмитренко М.К. Українська фольклористика. – К., 2001.
6. Кун М.А. Легенди і міфи Стародавньої Греції. – К., 2008.
7. Росовецький С.К. Український фольклор у теоретичному висвітленні: підручник для студ. вищих навч. закл. – К., 2008.
8. Руснак І.Є. Український фольклор: навчальний посібник. – К., 2010.
9. Українська фольклористика: словник-довідник / М.Чорнопиский (уклад.і заг.ред.). — Тернопіль, 2008.

Додаткові:

1. Бріцина О.Ю. Українська усна традиційна проза: питання текстології та виконавства. – К.: ІМФЕ, 2006. – 400 с.
2. Давидюк В.Ф. Українська міфологічна легенда. – Львів: Світ, 1992. – 176 с.
3. Дунаєвська Л.Ф. Українська народна казка. – К., 1987.
4. Голосіння. / Упор. І.Коваль-Фучило. – К., 2012. – 792 с.
5. Грица С.Й. Фольклор у просторі та часі: Вибрані ст. – Тернопіль: Астон, 2000. – 224 с.
6. Грушевський М.С. Історія української літератури. В 6 т., 9 кн. – Т. I. – К., 1993.
7. Дей О.І. Українська народна балада. – К.: Наукова думка, 1986. – 263 с.
8. Демедюк М. Українська народна казка: національна своєрідність тексту. – К.: Наукова думка, 2021. – 168 с.
9. Дем'ян Г. Українські повстанські пісні 1940-2000-х років (історико-фольклористичне дослідження) / НАНУ. Ін-т народознавства. – Львів: Галицька видавнича спілка, 2003. – 581 с.
10. Закувала зозуленька: Антологія української народної поетичної творчості. / Вступ. ст., упоряд. і примітки Н. Шумади. – К., 1998.
11. Калинова сопілка: Антологія української народної прозової творчості. / Упоряд., передм., примітки О.Ю. Бріцинової, Г.В. Довженок, С.В. Мишанича. – К., 1998.
12. Киченко О. Міфопоетика фольклору і проблеми структурного методу. // Матеріали до української етнології. – К., 2002. – Вип.2 (5). – С. 405–407.
13. Коваль Г. Поетичний універсум календарно-обрядового фольклору українців. – Львів: ІН НАНУ, 2020. – 440 с.
14. Костомаров М.І. Слов'янська міфологія: Вибрані праці з фольклористики й літературознавства. — К. : Либідь, 1994. — 384 с.
15. Мишанич С.В. Міф, міфологія, міфологізм, міфокритика, міфопоетика: інтерпретація і розмежування понять. // Мишанич С.В. Фольклористичні та літературознавчі праці. Т. 1 — Донецьк, 2003. – С. 4-53.
16. Семенов О. М. Український фольклор: Навч. посіб. для студ. філол. спец. вищ. пед. навч. закл. — Глухів, 2004.
17. Сокіл В.В. Народні легенди та перекази українців Карпат. – К., 1995.
18. Фрис І. Міфологічні концепції ХХ ст.: огляд проблеми. // Міфологія і фольклор. / Львівський нац. ун. ім. Івана Франка. – Львів, 2011. – № 3/4 (10). – С. 70–76.
19. Хобзей Н. Гуцульська міфологія: Етнолінгвістичний словник. – Львів, 2002. – 216 с.